

NYTT fra NIVA

Økonomiske aspekter ved gjennomføring av vanndirektivet – eksempel Sørums kommun

Av Silje N. Holen (NIVA), Kristin Magnussen (Sweco Norge) og Isabel Seifert (NIVA).

Kristin Magnussen er Dr. Scient i ressurs- og miljøøkonomi og ansatt i Sweco Norge. Silje N. Holen og Isabel Seifert er forskere ved NIVA.

Introduksjon

EUs vanndirektiv stiller krav om økonomiske analyser. Sweco har i samarbeid med NIVA nylig levert en utredning til Direktoratet for naturforvaltning (DN), Klima- og forurensningsdirektoratet (KLIF), Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Vegdirektoratet om de "Økonomiske aspektene ved gjennomføring av vanndirektivet."

Kommunalt initiativ

Som et ledd i hovedplanarbeidet tok Sørums kommune initiativ til å bli eksempelkommune for den nasjonale utredningen. Sørums kommune skal de nærmeste årene bruke flere hundre millioner kroner på kommunale avløpstiltak, ifølge utkastet til Hovedplan for avløp og vannmiljø. Planen inneholder mange gode og viktige tiltak, men summen av

kostnadene gjør at kommunen ser behov for en prioritering. Kommunen vil prioritere tiltakene ut fra vanndirektivets krav om kostnadseffektivitet på tvers av sektorer. Tiltak med uforholdsmessige kostnader ønsket de også å få vurdert.

NIVA og Sweco har foreslått eksempler på bruk av økonomiske analyser i Sørums kommune i tråd med vanndirektivet, og gir anbefalinger for det videre arbeidet i rapporten "Økonomiske aspekter ved gjennomføring av vanndirektivet eksempler fra Sørums kommune".

Anbefalinger for det videre arbeidet

Samfunnsnyttens må synliggjøres

Det er et behov for å få fram samfunnsnyttens av vannmiljøforbedringer. Sam-

På bildet Kristin Magnussen i Sweco, i midten Silje Nygaard i NIVA og bakerst Elisabeth Borge i Sørum kommune (Foto: Christen Ræstad).

funnets nytte av tiltakene kommer formelt inn i arbeidet med vannforskriften kun dersom man skal vurdere om kostnadene er uforholdsmessig høye (i forhold til nytten). Vi anbefaler imidlertid at man i hele arbeidet har fokus på den nytten vannmiljøforbedringer har for samfunnet. Det er vanskelig for kommunen å bruke millioner på tiltak for å forbedre vannmiljøet dersom man ikke kan dokumentere at dette har noen nytteeffekter for samfunn og innbyggere.

Diskonteringsrente også for vannmiljøprosjekter

Sørum bør følge de "offisielle" anbefalingene med hensyn til behandling av

diskonteringsrente i offentlige prosjekter også for vannmiljøtiltak/prosjekter. Slik kan man sammenligne tiltak med ulik levetid der inntekter og kostnader inntrer på forskjellige tidspunkter. Å følge de nasjonale anbefalingene gjør også at det er enklere å sammenligne vannmiljøtiltak med andre prosjekter i kommunen som disse skal veies opp mot.

Mest kostnadseffektive tiltak implementeres først

Vanndirektivet setter miljømål for vannforekomstene, og kartlegger deretter gapet mellom dagens tilstand og oppnådde mål. Alle tiltak som er relevante for å bidra til å nå målene skal kartlegges og implementeres etter hvor kostnadseffektive de er. Tiltakene med størst effekt per investert krone skal implementeres først, og vurderingen skal gjøres på tvers av sektorer og organisatoriske grenser i nedbørsfeltet. Om tiltakene er forankret i annet regelverk, er de fortsatt en del av tiltakene som vannforskriften krever. En samlet oppsummering av tiltakenes kostnadseffektivitet bør i første omgang presenteres og rangeres for ulike effektmål (eutrofiering, miljøgifter etc.), slik at målene kan oppnås til lavest mulige kostnader for samfunnet.

Uforholdsmessige kostnader grunn til unntak

Rapporten beskriver to ulike metodiske tilnærminger for å vurdere uforholdsmessige kostnader som kan gi grunn til unntak i en eller annen form. Begge disse tilnærmingene er interessante for å vurdere kostnadene ved tiltak sammen-

stilt med henholdsvis andre tiltakskostnader og nytten av tiltak.

Koordinering av tiltak

De samfunnsøkonomiske analysene det legges opp til gjennom vanddirektivet er nyttige for beslutningstakere også på lokalt nivå. Kommunen har en sentral rolle i utføringen av tiltak for å nå målene i vanddirektivet. Det er imidlertid viktig at det skjer en koordinering av tiltak mellom både sektorer innad i den enkelte kommune og mellom de ulike kommunene i nedbørfeltet på vannområde/vannregionnivå. Vannet skal i

henhold til vanddirektivet forvaltes på nedbørfeltnivå, og dermed blir det viktig å innarbeide og styrke disse nivåene slik at de kan koordinere og legge til rette for det kommunale vannmiljøarbeidet. Det er derfor viktig at arbeidet med sektorvise kommunale planer som hovedplan avløp- og vannmiljø forholder seg til tiltaksanalyse og tiltaksprogram som er gjort i forbindelse med vanddirektivet. Det er i fremtiden også behov for kunnskap og veiledning når det gjelder gjennomføring av økonomiske analyser samt en full utnyttelse av sektorenes virkemiddelapparat.

Bingsfoss i Sørum under flom (Foto: Christen Ræstad).